

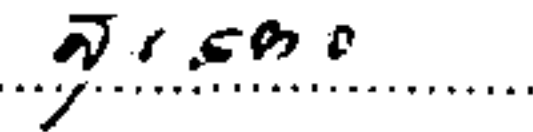
บทบาทคาดหวังของผู้บริหารงานสาธารณสุข
และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการปฏิบัติงาน
ภายใต้พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ:
กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี

สุนันทา จันทา

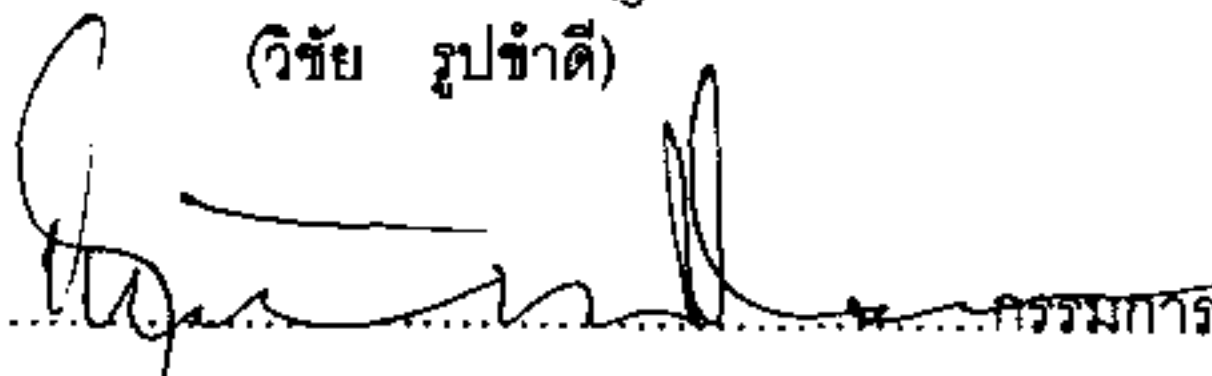
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
คณะพัฒนาสังคม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
พ.ศ. 2546

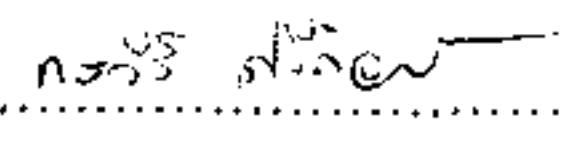
บทบาทคาดหวังของผู้บริหารงานสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข
ในการปฏิบัติงานภายใต้พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ:
กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี
สุนันทา จันทา
คณะพัฒนาลังคม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาลังคม)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์..........ประธานกรรมการ
(ดร.สุรสิทธิ์ วัชรขจร)

อาจารย์..........กรรมการ
(วิชัย รูปขำดี)

ศาสตราจารย์..........กรรมการ
(ดร.จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์..........กรรมการ
(กรวีร์ ศรีกิจการ)

ศาสตราจารย์..........รองอธิการบดีรักษาราชการแทนคณบดี

(ดร.ชาติชาย ณ เชียงใหม่)

วันที่.....ตุลาคม พ.ศ. 2546

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์	:	บทบาทคาดหวังของผู้บริหารงานสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการปฏิบัติงานภายใต้พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ: กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี
ชื่อผู้เขียน	:	นางสาวสุนันทา จันทา
ชื่อปริญญา	:	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาลังคม)
ปีการศึกษา	:	2546

การศึกษาเรื่องบทบาทคาดหวังของผู้บริหารงานสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการปฏิบัติงานภายใต้พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ: กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาบทบาทคาดหวังของผู้บริหารงานสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข 2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทคาดหวังระหว่างผู้บริหารงานสาธารณสุข และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทคาดหวังของผู้บริหารงานสาธารณสุข และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โดยศึกษาบทบาทคาดหวังในการปฏิบัติงานภายใต้พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ ตามแนวนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพ 6 ด้าน

ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารงานสาธารณสุขทุกระดับในจังหวัดสระบุรี จำนวน 148 คน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในสถานอนามัยในจังหวัดสระบุรี จำนวน 386 คน ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารงานสาธารณสุขจำนวน 141 คน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ใช้เป็นตัวอย่างจำนวน 135 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 276 คน เครื่องมือที่ศึกษาคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือสถิติพรรณนา และสถิติอนุมาน (t-test และ F-test)

ผลการศึกษาพบว่า

1. บทบาทคาดหวังในภาพรวมของทั้งผู้บริหารงานและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอยู่ในระดับสูงเหมือนกัน ซึ่งบทบาทคาดหวังของผู้บริหารงานทุกด้านสูงกว่าเจ้าหน้าที่ โดยที่บทบาทคาดหวังด้านการสร้างเสริมสุขภาพ และด้านการป้องกันและควบคุมปัจจัยที่คุกคามสุขภาพของผู้บริหารงานอยู่ในระดับสูงในขณะที่บทบาทคาดหวังของเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับปานกลาง บทบาทด้านการบริการสาธารณสุขและการควบคุมคุณภาพ ด้านการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ และ

ด้านการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้และข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพทั้งสองกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านการสนับสนุนและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพทั้งสองกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบบทบาทคาดหวังระหว่างผู้บริหารงานสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการปฏิบัติงานภายใต้พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติในภาพรวม พบว่าผู้บริหารงานมีบทบาทคาดหวังสูงกว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ทั้งนี้บทบาทด้านที่ผู้บริหารงานมีบทบาทคาดหวังสูงกว่าเจ้าหน้าที่ ได้แก่ ด้านการสร้างเสริมสุขภาพ ด้านการบริการสาธารณสุข และการควบคุมคุณภาพ และด้านการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้และข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ ส่วนด้านการป้องกันและควบคุมปัจจัยที่คุกคามสุขภาพ ด้านการสนับสนุนและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ และด้านการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ พบว่าผู้บริหารงานมีบทบาทคาดหวังไม่แตกต่างจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

3. ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทคาดหวังของทั้งผู้บริหารงานสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วม ความรู้ความเข้าใจ และความคิดเห็นส่วนระดับตำแหน่งในการปฏิบัติงานมีผลต่อบทบาทคาดหวังของผู้บริหารงานสาธารณสุข

ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อบทบาทคาดหวังของทั้งผู้บริหารงานสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ได้แก่ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และระดับการศึกษา ส่วนระดับตำแหน่งในการปฏิบัติงานไม่มีผลต่อบทบาทคาดหวังของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารระดับกระทรวงควรกำหนดเป็นนโยบายการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพเพื่อส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพอย่างอิสระ โดยปรับปรุงแก้ไข กฎหมายให้เหมาะสม ไม่เป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมสนับสนุนและผลักดันด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น พร้อมทั้งจัดให้มีกลไกการประสานงานในรูปของประชาคมหรือองค์กรประชาชนรองรับ

2. ผู้บริหารระดับจังหวัดควรจัดเวทีสมัชชาสุขภาพในระดับพื้นที่และเวทีสมัชชาสุขภาพเฉพาะเรื่องด้านการสนับสนุนและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ โดยประชุมชี้แจงบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุขทุกระดับทุกคนให้มีการประสานงานกันมากขึ้น

3. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับผู้ปฏิบัติงานควรใช้กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจในประชาชนและหน่วยงานในท้องถิ่น เป็นแกนนำชุมชนในการส่งเสริมสนับสนุนการตั้งชมรมส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ พร้อมทั้งศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อบทบาทในการปฏิบัติงานของตนเอง

ABSTRACT

Title of Thesis : Expected Roles of Public Health Administrators and Expecting Roles of Public Health Officers on Operating under the National Health Bill: A Case Study of Saraburi Province

Author : Miss Sununta Chunta

Degree : Master of Arts (Social Development)

Year : 2003

The research was aimed at 1) examining the expected roles of public health administrators and expecting roles of public health officers, 2) to compare the expected roles of public health administrators and expecting roles of public health officers, and 3) to identify the factors related to the expected roles of public health administrators and expecting roles of public health officers. The expected roles under the National Health Bill were studied, taking in to consideration the health policy and health strategies on six aspects.

The data were collected by distributing questionnaires to 148 public health administrators and 386 public health officers at all levels in Saraburi Province. The total returned questionnaires were 141 from the former group and 135 samples from the latter group. So there were 276 samples in total. Both descriptive statistics and inferential statistics (t-test and F-test) were used to analyze the data.

The findings were summed up as follows:

1. The overall expected roles of public health administrators and overall expecting roles of public health officers in the study were found to be high. The public health administrators' expected roles in all aspects were found to be higher than the public health officers' expecting roles. The expect role in health promotion and prevention and control of the factors harmful to health of the public health administrators were found to be high while these aspects were found to moderate in the public health officer group. The above mentioned roles of both groups were found to be high in public health service and quality control, consumer protection regarding health, and building and development of the body of knowledge and information about health. On the other

hand, support and development of local wisdom concerning health in both groups were found to be moderate.

2. When the expected roles of the public health administrator group and expecting roles of the public health officer group were compared, the former group were more highly than the latter group in health promotion, public health service and quality control, and building and developing the body of knowledge and information about health. On the other hand, both groups were found to have no difference in prevention and control of the factors harmful to health, support and development of local wisdom concerning health, and consumer protection regarding health.

3. The factors affecting the expected roles of the public health administrators and expecting roles of the public health officers were access to information, opportunity for participation, knowledge and understanding, and opinion. On the other hand, work position significantly affected only of expected roles of the public health administrators.

In contrast, the factors that had no affect on the expected roles of the public health administrators and expecting roles of officers were member of working years and education, while work position did not affect only the expecting roles of the public health officers.

Recommendations

1. The administrators at the ministerial level should set a policy on developing local wisdom concerning health to promote free research in this aspect. The related laws should be amended so that they will not hinder local wisdom support and drive. Coordination mechanism should be developed in the form of group or people organization.

2. The administrators at the provincial level should arrange a health forum at the local level with focus on supporting and developing local wisdom concerning health. A meeting should be held to explain the roles and responsibilities of public health personnel at all levels so as to have close cooperation among them.

3. The public health officers at the operating level should make local people and organization become core leaders in establishing a club to promote local wisdom concerning health. They should upgrade their knowledge to work efficiently.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องบทบาทคาดหวังของผู้บริหารงานสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในการปฏิบัติงานภายใต้พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ: กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี สำเร็จได้ เนื่องจากบุคคลหลายท่านได้กรุณาช่วยเหลือให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ คำปรึกษาแนะนำ แสดงความคิดเห็น และให้กำลังใจ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ท่านอาจารย์วิชัย รูปขำดี ที่ได้เสียสละเวลาเอาใจใส่ ให้คำปรึกษา ช่วยชี้แนะในการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาสาระ และตรวจสอบวิทยานิพนธ์ทุกขั้นตอน รวมทั้งกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ วชิรขจร ศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กรวีร์ ศรีกิจการ ที่ได้กรุณาช่วยให้คำแนะนำเพิ่มเติม และตรวจสอบแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านของคณะพัฒนาสังคม ที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ และขอขอบคุณนักวิชาการและเจ้าหน้าที่ของคณะพัฒนาสังคม ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ เพื่อนนักศึกษาคณะพัฒนาสังคมภาคปฎิรูปที่ 31 ทุกคน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือตลอดช่วงเวลาที่ศึกษาร่วมกัน และเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือที่ดีตลอดมา

ขอขอบคุณบุคลากรสาธารณสุขในจังหวัดสระบุรีทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา (นายหาญ – นางสอิ่ง จันทา) ผู้ให้ชีวิตที่ดีแก่ลูกและอบรมสั่งสอนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ และขอขอบคุณ พี่สาว พี่ชาย และน้องชาย ที่ได้ให้กำลังใจในการเรียนและทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสมอมา

สุนันทา จันทา

กันยายน 2546